

k č. p. SKR 18-20/2016

**Usmernenie, ktorým sa upravujú podrobnosti na organizáciu a zabezpečenie
nevyhnutných opatrení pri zaistení alebo náleze podozrivého alebo nebezpečného
materiálu**

Obsah:

- Časť A Pôsobnosť pri zaistení alebo náleze podozrivého materiálu
- Časť B Orientačné určenie charakteru a nebezpečenstva nálezu
Charakteristické znaky, ktoré môžu nasvedčovať o prítomnosti nebezpečných látok
- a) Podozrivý nález
 - b) Podozrivá zásielka
 - c) Materiál civilnej ochrany
- Časť C Všeobecné zásady postupu, činnosť dotknutých útvarov, riadenie a koordinácia
- a) Všeobecné zásady postupu
 - b) Expertíza
 - c) Činnosť dotknutých útvarov na úseku civilnej ochrany a integrovaného záchranného systému
 - d) Riadenie a koordinácia
- Časť D Špecifiká zásahu
- a) Špecifiká zásahu pri náleze s prítomnosťou nebezpečnej látky
 - b) Špecifiká činnosti pri náleze podozrivej zásielky
 - c) Špecifiká činnosti pri náleze materiálu civilnej ochrany
- Časť E Zoznam skratiek
- Príloha č. 1
Výstražné symboly a označenia nebezpečenstva pre nebezpečné látky a zmesi
Príklady výstražných symbolov BIO
Príklady výstražných symbolov RAD
- Príloha č. 2 Materiál civilnej ochrany
- Príloha č. 3 Odporúčaný postup pri manipulácii
- Príloha č. 4 Charakteristika ohrozenia intoxikáciou a ochrana

Časť A

Pôsobnosť pri zaistení alebo náleze podozrivého materiálu

Na úseku ochrany pri ohrození nebezpečnými látkami sa podieľajú orgány uvedené v písmene a) až j).

- a) Ministerstvo vnútra SR – útvary s celoslovenskou pôsobnosťou
 - 1. HaZZ,
 - 2. PZ,
 - 3. SKR(CMRS, CBTČ),
- b) OÚ
 - 1. odbor krízového riadenia,
 - 2. odbor starostlivosti o životné prostredie,
- c) OÚ v sídle kraja
 - 1. odbor krízového riadenia,
 - 2. odbor krízového riadenia – koordinačné stredisko IZS
 - 3. odbor starostlivosti o životné prostredie,
- d) Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a regionálny úrad verejného zdravotníctva,
- e) príslušný inšpektorát životného prostredia,
- f) Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (odbor špecializovaných činností a štátneho zdravotného dozoru),
- g) Štátna veterinárna a potravinová správa SR, regionálna veterinárna a potravinová správa,
- h) obec,
- i) právnická osoba a fyzická osoba – podnikateľ,
- j) fyzická osoba.

Časť B

Orientačné určenie charakteru a nebezpečenstva nálezu

Podozrivé materiály sa vo väčšine prípadov vyznačujú kombináciou viacerých identifikačných znakov.

Charakteristické znaky, ktoré môžu nasvedčovať o prítomnosti nebezpečných látok

- a) **Podozrivý nález**
 - 1. prítomnosť zvláštnych obalov, sklenených nádob, tlakových fliaš a nádob s izoláciou (aj neoznačených),
 - 2. označenie obalu výstražnými symbolmi, identifikačnými tabuľkami, bezpečnostnými tabuľkami a manipulačnými značkami (príklady sú uvedené v prílohe č. 1),
 - 3. neprirodzený tvar a unikajúci nepríjemný zápach,
 - 4. zmena farby alebo odumieranie vegetácie, úhyn drobných živočíchov v blízkom okruhu,
 - 5. zvláštne sprievodné javy pri horení a rozvoji požiaru, napr. neobvyklá farba plameňa, dymu, zápach, ale aj výbuchy, spontánne horenie, rýchle šírenie požiaru, aj po nehorľavých materiáloch,

6. v mieste sa tvorí hmla, "vlní sa vzduch", je počuť sykot unikajúceho plynu alebo praskot konštrukcie,
7. rozsypaný prášok podozrivý na toxickú chemikáliu, v blízkosti môže byť aj roztrhaný označený alebo neoznačený obal,
8. rozliata kvapalina šedej kovovej farby podobná ortuti,
9. rozliata kvapalina vytvárajúca na svojich okrajoch mapu, podozrivá na toxickú kvapalnú chemikáliu.

b) Podozrivá zásielka

1. veľa známok na obálke,
2. rukou napísaná alebo nesprávne napísaná adresa,
3. nesprávne tituly a oslovenie adresáta,
4. uvedené tituly, ale žiadne meno a priezvisko,
5. gramatické chyby,
6. olejové alebo farebné škvrny, podozrivý zápach,
7. neuvedená spiatočná adresa,
8. vyššia hmotnosť listu (balíčka),
9. tvarovo nesúmerná alebo nerovná (hrboľatá) obálka,
10. vyčnievajúce drôty alebo kovové (napr. hliníkové) fólie,
11. veľa zabezpečovacieho materiálu, ako lepiace pásy, nálepky a pod.,
12. veľa nápisov a označení, farebne a tvarovo pútavých nálepiek s textom alebo obrázkom,
13. tikanie vo vnútri zásielky,
14. označenie na obálke ako „dôverné“, „do vlastných rúk“ alebo „osobné“,
15. odlišné miesto odoslania na späťnej adrese od miesta odoslania na poštovej pečiatke.
16. listová obálka označená výstražnou značkou, alebo nápisom (jed, kyselina, horľavina, toxická látka, výbušnina, nebezpečný biologický materiál, rádioaktívny materiál a pod.).

c) Materiál civilnej ochrany

Ide o materiál vyskytujúci sa predovšetkým v skladoch civilnej ochrany (ďalej len „CO“) alebo ochranných stavbách, podliehajúci periodickej kontrole. Výskyt materiálu CO aj mimo objektov CO nie je vylúčený (napr. na účely výcviku, prezentácií a súťaží). Spravidla tento materiál CO bol už vyňatý z internej evidencie, okrem aktuálne používaných typov (napr. dozimetrická technika):

1. vzorkovnice Bojových chemických látok (typy BCHL-I, BCHL-II),
2. Zdravotnícky prostriedok jednotlivca (ZPJ),
3. Osobný zdravotnícky balíček (OZB),
4. Individuálny protichemický balíček (IPB),
5. Poľné chemické laboratórium a ich súčasti (typy PCHL 54, 75),
6. Nikel – kadmiové batérie, olovené (a iné napr. LiH) batérie,
7. použité kontaminované ochranné filtre,
8. preukazníkové trubičky (Sklo kontaminované, obsahujúce nebezpečnú látku),
9. cytotoxické, cytostatické liečivá (preexspirované lieky – zdravotnícky materiál),
10. dozimetrická technika (obsahujúca etalónové uzatvorené rádioaktívne žiariče),
11. vzorkovnice odmorovacích a dezaktivačných látok.

Ukážky uvedeného materiálu CO sú uvedené v prílohe č. 2

Časť C

Všeobecné zásady postupu, činnosť dotknutých útvarov, riadenie a koordinácia

a) Všeobecné zásady postupu

V rámci záchranných prác sa postupuje podľa všeobecných pravidiel zásahu pre nebezpečné látky.

1. Pri prvej obhliadke miesta ohrozenia použiť najvyšší stupeň ochrany (vhodný celotelový ochranný odev, maska, rukavice). Ak sa predpokladá ohrozenie dýchacích ciest (uzatvorené miestnosti, pivnice, studne) použiť dýchací prístroj.
2. Pri prvom vstupe vykonať premeranie prostredia na prítomnosť nebezpečných látok v ovzduší (aj dozimetrickú kontrolu), obsah kyslíka a index výbušnosti prostredia,
 - v prípade viditeľného úniku nebezpečných chemických látok do ovzdušia (výparov, úniku plynu) vykonať opatrenia na zamedzenie ich ďalšieho úniku,
 - ak ide o únik v uzatvorenej miestnosti, vykonať odvetranie,
 - z prieskumu vykonať potrebnú fotodokumentáciu,
 - ak je to potrebné (vychádzať z povahy uniknutej nebezpečnej látky), po výstupe z ohrozeného priestoru vykonať dekontamináciu,
 - po ukončení prieskumu podať informáciu veliteľovi zásahu.
3. Pri vstupe detekčnej skupiny do ohrozeného priestoru
 - vykonať prvotnú detekciu a identifikáciu nebezpečných látok s určením jej približnej koncentrácie,
 - ak je to potrebné, vykonať odber vzoriek pre ďalšiu podrobnejšiu analýzu,
 - v prípade potreby vykonávať ďalšie monitorovanie.
4. Pri odbere vzoriek
 - zamedziť krížovej kontaminácii,
 - určiť, vytýčiť a označiť kontaminovaný priestor a ohrozený priestor,
 - dodržať zásady obmedzenia šírenia kontaminácie.
5. V prípade potreby vykonať záchranné práce, odvrátiť alebo obmedziť bezprostredné ohrozenie.
6. Zabezpečiť odvoz nálezu, a v prípade že bola odobratá vzorka aj jej odvoz do príslušného zariadenia na identifikáciu.
7. Ak je to potrebné, zabezpečiť hygienickú očistu a dekontamináciu a protiepidemických opatrení na mieste zásahu potencionálne kontaminovaných osôb, na zamedzenie šírenia infekčných chorôb (aj pre osoby, ktoré neprišli do priameho kontaktu s podozrivým predmetom, ale nachádzali sa bezprostrednej blízkosti miesta nálezu podozrivého materiálu).

Poznámka:

Súbežne so zásahom prebieha samostatné konanie vykonávané orgánmi činnými v trestnom konaní. Pri manipulácii s nebezpečnými látkami a ich obalmi zachovať pravidlo zabezpečenia zberu stôp, na manipuláciu zabezpečiť povolenie vyšetrovateľa.

Likvidácia materiálu sa zabezpečuje a vykonáva v súlade s osobitnými predpismi¹⁾ podľa rozhodnutia a úkonov príslušných orgánov na úseku životného prostredia a na úseku verejného zdravotníctva.

b) Expertíza

Prvotnú expertízu na mieste vykonáva

pri chemickom ohrození

1. príslušný útvar HaZZ, brigáda HaZZ,
2. KCHL CO,
3. zložky ozbrojených síl (ak to situácia vyžaduje).
4. ďalšie expertízy môžu byť vykonávané, ak o nich rozhodne príslušný orgán, a to najmä
 - organizáciami na úseku verejného zdravia,
 - Kriminalistický a expertízny ústav PZ,
 - subjektom, povereným príslušným orgánom na úseku starostlivosti o životné prostredie,
 - právnickou osobou a fyzickou osobou – podnikateľom.

Protokol o výsledku expertízy sa zasiela na koordinačné stredisko IZS a CMRS.

pri biologickom ohrození

vykonanie expertízy zabezpečuje

1. príslušný regionálny úrad verejného zdravotníctva.
2. ak je to potrebné, ďalšie expertízy vykonáva územne príslušné KCHL CO (len v prípade, že sa preukáže že nejde o biologický materiál),
3. ďalšie expertízy môžu byť vykonávané, ak o nich rozhodne príslušný orgán, a to najmä
 - organizáciami riadenými Štátnou veterinárnou a potravinovou správou Slovenskej republiky,
 - právnickou osobou a fyzickou osobou – podnikateľom.

Protokol o výsledku expertízy sa zasiela na koordinačné stredisko IZS a CMRS.

c) Činnosť dotknutých útvarov na úseku CO a IZS

Informácia o zaistení alebo náleze podozrivého materiálu sa oznamuje na príslušné koordinačné stredisko IZS.

¹⁾ Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Koordináčné stredisko IZS

1. zabezpečuje informovanie a vyslanie príslušných zložiek IZS na miesto zaistenia alebo nálezu materiálu,
2. žiada CMRS o výjazd KCHL CO, ak o to požiada veliteľ zásahu alebo iná oprávnená zložka,²⁾
3. podieľa sa na plnení úloh súvisiacich s vykonávaním záchranných prác,
4. ďalej zabezpečuje informovanie
 - príslušného regionálneho úradu verejného zdravotníctva o
 - zaistení alebo nálezu materiálu, s uvedením reálne zistených charakteristických identifikačných znakov materiálu,
 - potrebe vykonania expertízy materiálu,
 - potrebe výjazdu na miesto zaistenia alebo nálezu materiálu, ak to situácia vyžaduje,
 - príslušného orgánu na úseku životného prostredia a v prípade potreby vyžiadanie výjazdu na miesto zaistenia alebo nálezu materiálu,
 - v prípade potreby príslušného orgánu na úseku veterinárnej a potravinovej správy a vyžiadanie výjazdu na miesto zaistenia alebo nálezu materiálu,
 - CMRS,
 - obce, ak to situácia vyžaduje.
5. o výsledkoch expertízy informuje
 - veliteľa zásahu,
 - štatutárneho zástupcu organizácie a obce, kde bol materiál zaistený alebo nájdený,
 - majiteľa nehnuteľnosti (ak bol materiál zaistený alebo nájdený na pozemku alebo stavbe vo vlastníctve fyzickej osoby),
 - ďalších orgánov, ktorým bola informácia o zaistení alebo nálezu materiálu oznámená alebo ktorí sa zúčastňovali na organizovaní a vykonávaní záchranných prác.

CMRS

1. vydáva pokyn na výjazd KCHL CO podľa osobitných predpisov,¹⁾
2. informuje o zaistení alebo nálezu materiálu
 - CBTČ,
 - operačné stredisko Policajného zboru,
 - operačné stredisko Hasičského a záchranného zboru,
3. v prípade že to situácia alebo charakter nálezu vyžaduje, na pokyn generálnej riaditeľky SKR informuje o zaistení alebo nálezu materiálu
 - Úrad verejného zdravotníctva SR,
 - hlavného hygienika Ministerstva vnútra SR,
 - orgán na úseku verejného zdravia Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR,
 - Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR,
3. o výsledkoch expertízy informuje útvary uvedené v bode 2.

²⁾ Nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 125 z 23. septembra 2010 o postupe pri vyžadovaní výjazdu kontrolného chemického laboratória civilnej ochrany a jeho vysielaní na zásah alebo na inú činnosť.

OÚ

1. poskytuje súčinnosť pri činnostiach súvisiacich s organizáciou zásahu,
2. vykonáva vyrozumenie orgánov a subjektov vo svojej pôsobnosti,
3. organizuje nakladanie s materiálom CO podľa pokynov uvedených v časti D písm. c),
4. vykonáva, organizuje a realizuje ďalšie opatrenia podľa aktuálnej situácie.

d) Riadenie a koordinácia

1. Riadenie a koordinácia činností záchranných zložiek IZS na mieste zaistenia alebo nálezú materiálu sú upravené osobitným predpisom.³⁾
2. Ak je začaté konanie v súvislosti s konaním o určenie zodpovednej osoby alebo podozrením zo spáchania trestného činu alebo prečinu, ďalší postup sa konzultuje s príslušnými orgánmi štátnej správy odpadového hospodárstva a orgánom činným v trestnom konaní.
3. V prípade, že to situácia alebo charakter nálezú vyžaduje, činnosť po odbornej stránke usmerňujú orgány uvedené v časti A písm. d) až g).
4. Príslušný orgán štátnej správy odpadového hospodárstva uplatňuje ustanovenia zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov vo vzťahu k pôvodcovi nálezú, PZ a obci.

Časť D Špecifiká zásahu

a) Špecifiká zásahu pri nálezú s prítomnosťou nebezpečnej látky

1. potreba nasadenia špeciálnych prostriedkov pre prácu s nebezpečnými látkami,
2. zapojenie špecializovaných síl a prostriedkov a nevyhnutná spolupráca s inštitúciami a orgánmi verejnej správy, odborníkmi (ak je identifikovaný, aj s pôvodcom nálezú),
3. nebezpečenstvo výbuchu, intoxikácie, poleptania, ionizujúceho žiarenia alebo infekcie, rešpektovať osobitné upozornenia:
 - pri prvej reakcii považovať vyobrazené symboly (piktogramy) za hodnoverné, ale následne ich overiť odborníkmi,
 - nesnažiť sa narušiť alebo otvoriť obal,
 - o potrebe pyrotechnickej kontroly rozhoduje príslušník PZ, privolaný na miesto nálezú.

b). Špecifiká činnosti pri nálezú podozrivej zásielky

1. Odvoz vzorky do príslušného laboratória regionálneho úradu verejného zdravotníctva zabezpečuje príslušný útvar PZ alebo HaZZ podľa rozhodnutia veliteľa zásahu.

³⁾ Zákon č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme v znení neskorších predpisov.

2. Koordinačné stredisko IZS alebo príslušný útvar PZ alebo HaZZ vopred telefonicky oznámi príslušnému laboratóriu regionálneho úradu verejného zdravotníctva plánované doručenie podozrivej zásielky.

3. Ak osoby manipulovali s otvorenou a poškodenou obálkou (došlo ku kontaktu s práškom v obálke)

- je nutné privolať príslušného regionálneho hygienika,
- 1. veliteľ zásahu zabezpečuje dekontamináciu nekrytých častí zasiahnutých osôb a prostredia v ktorom bola zásielka zachytená,
- zabezpečuje zákaz vstupu a zdržiavania akýchkoľvek osôb v priestoroch, kde bolo manipulované s podozrivou zásielkou.

4. Ak osoby manipulovali s neotvorenou a nepoškodenou obálkou a nedošlo ku kontaktu s práškom v obálke, nie je nutné privolať príslušného regionálneho hygienika.

c) Špecifiká činnosti pri náleze materiálu CO

Nález nezabezpečeného materiálu CO

1. organizačne riešiť prostredníctvom územne príslušného okresného úradu (odbor krízového riadenia) s oznamovacou povinnosťou voči CBTČ,
2. materiál CO zaistiť a uložiť do zabezpečeného miestneho skladu CO alebo nahlásiť ho priamo CBTČ a odovzdať pracovisku CBTČ ORCHBB v Slovenskej Ľupči,
3. CBTČ zabezpečuje ďalšie uskladnenie a zadefinovanie týchto materiálov ako odpadov pred ich následnou likvidáciou, ktorá bude zrealizovaná cestou oprávnených, zmluvných subjektov pre rezort MV SR.

Subjekty, ktoré odpady z vyradeného materiálu CO preberajú alebo priamo likvidujú:

ENVI GEOS Nitra, s.r.o.
METAL SERVIS Recycling s. r. o. Slovenská Ľupča
(MARIUS PEDRESEN, a.s.)

Poznámka:

Ak pri náleze materiálu CO uvedeného v časti B písm. c)

- je zrejmé, že bol cudzím zavinením poškodený a boli zistené úniky nebezpečných látok do prostredia (tuhých látok alebo kvapalín), je potrebný zásah KCHL CO, bežný pri riešení mimoriadnych udalostí s výskytom a únikom nebezpečných látok,
- sa zistí, že tento nie je porušený, riešenie takýchto prípadov si nevyžaduje zásah územne príslušnej KCHL CO.

Časť E
Zoznam skratiek

CBTČ	Centrum bezpečnostnotechnických činností
CMRS	Centrálne monitorovacie a riadiace stredisko
CO	Civilná ochrana
HaZZ	Hasičský a záchranný zbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
KCHL CO	Kontrolné chemické laboratórium civilnej ochrany
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
ORCHBB	Oddelenie radiačnej, chemickej a biologickej bezpečnosti
PZ	Policajný zbor
SKR	sekcia krízového riadenia
SR	Slovenská republika

VÝSTRAŽNÉ SYMBOLY A OZNAČENIA NEBEZPEČENSTVA PRE NEBEZPEČNÉ LÁTKY A ZMESI

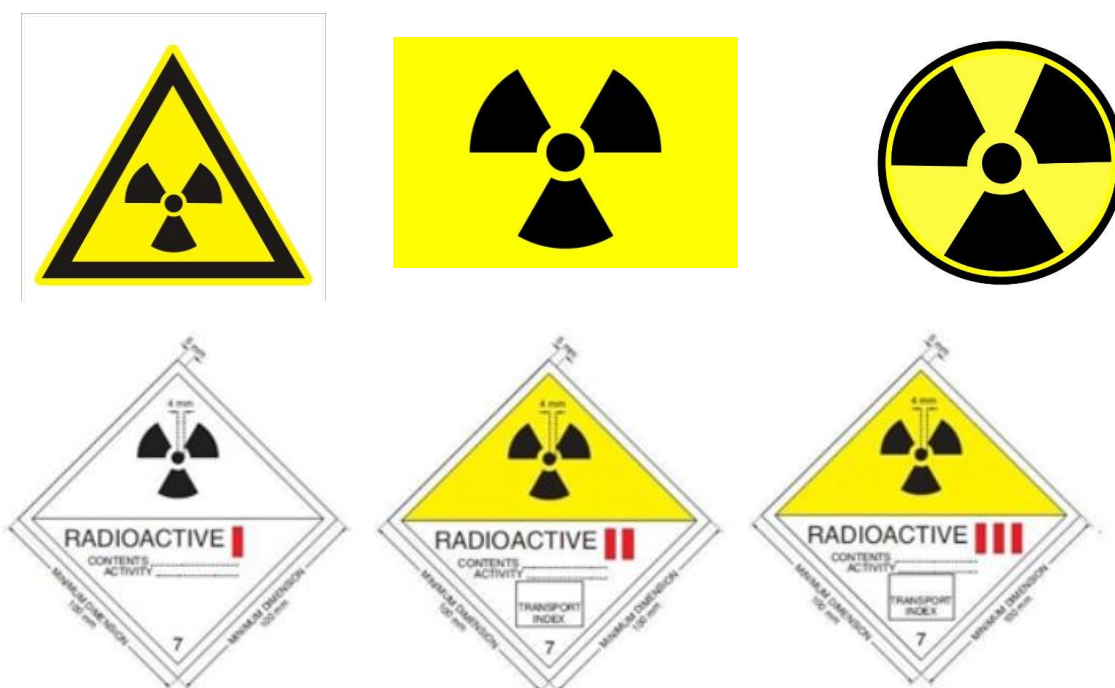
Používané do 30. 11. 2010 pre látky a do 31. 05. 2015 pre zmesi			Používané od 1. 12. 2010 pre látky a od 1. 6. 2015 pre zmesi	
	Výstražný symbol	Označenie nebezpečenstva	Typ nebezpečnosti	Výstražný piktogram
E		Výbušný	Fyzikálna nebezpečnosť	GHS01
O		Oxidujúci		GHS02
F		Veľmi horľavý		GHS03
F+		Mimoriadne horľavý		GHS04
T		Toxický	Nebezpečnosť pre zdravie	GHS05
T+		Veľmi toxický		GHS06
C		Žieravý		GHS05
Xn		Škodlivý		GHS07
Xi		Dráždivý		GHS08

N		Nebezpečný pre životné prostredie	Nebezpečnosť pre životné prostredie	<p>GHS09</p>
---	---	-----------------------------------	-------------------------------------	--

Príklady výstražných symbolov BIO

Príklady výstražných symbolov RAD

Materiál CO**a) Vzorkovnice Bojových chemických látok (typy BCHL-I, BCHL-II)**

Vzorkovnica BCHL-I neobsahuje toxické látky, ale iba ich imitácie. Nakoľko niektoré ampulky obsahujú látky ktoré môžu poškodiť životné prostredie, nie je možné likvidovať ampulky rozbitím a vyliatím obsahu.

Vzorkovnica BCHL-II - chemikálie sú nasorbované na granulovanom inertnom absorbente (drvená tehla). Množstvo otravných látok v jednej ampulke je 0,1 g. Pri dodržaní všetkých bezpečnostných predpisov (zákaz vysypávania hlinky, dotýkanie sa hlinky nechránenou pokožkou a pod.) nepredstavuje vážne akútne nebezpečenstvo. Je potrebné uvedomiť si, že vzorkovnica BCHL II obsahuje skutočné bojové chemické látky. Súprava neobsahuje nervovo paralytické látky.

b) Zdravotnícky prostriedok jednotlivca (ZPJ-80)

Nakoľko niektoré ampulky obsahujú látky ktoré môžu poškodiť životné prostredie, nie je možné likvidovať ampulky rozbitím a vyliatím obsahu.

c) Osobný zdravotnícky balíček (OZB)

Nakoľko niektoré ampulky obsahujú látky ktoré môžu poškodiť životné prostredie, nie je možné likvidovať ampulky rozbitím a vyliatím obsahu.

d) Individuálny protichemický balíček (IPB),

Nakoľko niektoré ampulky obsahujú látky ktoré môžu poškodiť životné prostredie, nie je možné likvidovať ampulky rozbitím a vyliatím obsahu.

e) Poľné chemické laboratórium a ich súčasti (typy PCHL 54, 75)

Nakoľko niektoré ampulky obsahujú látky ktoré môžu poškodiť životné prostredie, nie je možné likvidovať ampulky rozbitím a vyliatím obsahu.

f) Nikel – kadmiové batérie, olovené (a iné napr. LiH) batérie

Batérie obsahujú látky ktoré môžu poškodiť životné prostredie, nie je možné ich likvidovať napr. Vysypaním do komunálneho odpadu..

g) Použité kontaminované ochranné filtre

Kontaminované filtre môžu obsahovať látky, ktoré môžu poškodiť životné prostredie, nie je možné ich likvidovať napr. vysypaním do komunálneho odpadu..

h) Preukazníkové trubičky (Sklo kontaminované, obsahujúce nebezpečnú látku)

Kontaminované trubičky môžu obsahovať látky, ktoré môžu poškodiť životné prostredie, nie je možné ich likvidovať napr. vysypaním do komunálneho odpadu..

i) Cytotoxické, cytostatické liečivá (preexspirované lieky – zdravotnícky materiál)

Liečivá môžu obsahovať látky, ktoré môžu poškodiť životné prostredie, nie je možné ich likvidovať napr. vysypaním do komunálneho odpadu.

j) Dozimetrická technika (obsahujúca etalónové uzatvorené rádioaktívne žiariče)

Dozimetrická technika (používaná)

Súprava stacionárneho hlásiča úrovne radiácie typu DC-4D

Sondy obsahujú kontrolný RA - žiarič (etalón). Nie je dovolené ich otvárať..

DC-3E-83

Súprava obsahuje kontrolný RA-žiarič (etalón). Tento nie je dovolené otvárať.

Ďalšie typy dozimetrickej techniky – t. č. podliehajúcej rušeniu a ekologickej likvidácii

Odporúčaný postup pri manipulácii

Odporúčaný postup je výpisom z materiálu „Odporúčaný postup pre manipuláciu so zásielkami podozrivými z biologickej kontaminácie“, ktorý bol vypracovaný hlavným hygienikom SR v októbri 2001 ako odozva na situáciu po teroristických útokoch na USA. Predstavuje odporúčané bezpečnostné opatrenia pre všetky skupiny obyvateľstva, a to pre právnické osoby aj fyzické osoby.

1. Netriať materiálom (zásielkou) a nevyberať zo zvedavosti jej obsah.
2. Vložiť materiál (zásielku) do plastového vrečka alebo nejakého iného vhodného obalu (kontajnera), aby obsah nemohol vytekať.
3. Ak nie je k dispozícii vhodný obal alebo kontajner, materiál (zásielku) zakryť, napríklad oblečením, fóliou, papierom, smetným košom a už neodkrývať.
4. V zamestnaní upozorniť priameho nadriadeného vedúceho zamestnanca a hlásiť prípad na číslo tiesňového volania 112 alebo miestnej polícii.
5. V domácom prostredí hlásiť prípad na číslo tiesňového volania 112 alebo miestnej polícii.
6. Pre príslušníkov policajného zboru pripraviť zoznam všetkých osôb, ktoré sa nachádzali v miestnosti alebo časti budovy v čase zistenia podozrivej zásielky, osobitne zoznam priamo kontaktovaných s materiálom.
7. Opustiť miestnosť, zavrieť jej dvere aj časť budovy, aby ďalšie osoby nemohli prísť do kontaktu s podozrivou zásielkou a zabraňovať vo vstupe dovnútra iným osobám.
8. Na dvere miestnosti (časti budovy) pripevniť list papiera s nápisom **POZOR PODOZRIVÝ MATERIÁL (ZÁSIELKA) - NEVSTUPOVAŤ !**
9. Umyť si ruky mydlom alebo saponátom a vlažnou vodou, aby sa materiál nerozšíril na tvár.
10. Poskytnúť príslušníkom policajného zboru horeuvedený zoznam osôb.
11. Neutierať materiál prachovkou alebo iným materiálom, aby sa nezmietol, ale ho okamžite zakryť.
12. V prípade rozsypania alebo rozliatia materiálu zadržať dych, zakryť si bez omeškania dýchacie cesty hustou tkaninou.
13. Vyzliecť kontaminované oblečenie a vložiť ho do plastového vrečka, iného obalu alebo kontajnera a odovzdať ho oprávneným osobám prichádzajúcim prípad riešiť.
14. Požiadať niektorú z prítomných osôb, aby kontaminované časti tela izoloval plastovým alebo papierovým materiálom a upevnil ho obviazaním vreckovkou, šatkou, šálom, povrázkom, prípadne samolepiacou páskou.
15. Čo najskôr sa osprchovať mydlom a vlažnou vodou od hlavy nadol, nepoužiť však žiadne iné dezinfekčné prostriedky, najmä nie do očí.
16. Po aktivácii nejakého výbušného zariadenia s tlmeným výbuchom, po obdržaní varovnej informácie o kontaminácii ventilačného systému alebo klimatizácie, prípadne po varovaní, vypnúť všetky ventilátory alebo klimatizačné jednotky v miestnosti aj v celej budove.

Charakteristika ohrozenia intoxikáciou a ochrana

Charakteristika ohrozenia intoxikáciou

- a) Intoxikáciou sa rozumie vniknutie toxickej látky do organizmu človeka. Pri určitom množstve toxickej látky v organizme nastane jeho otrava. Toxicke látky môžu vniknúť do organizmu nasledujúcim spôsobom:
1. požitím,
 2. vdýchnutím,
 3. poranenou kožou alebo prostredníctvom poranenia,
 4. postriekaním a vstrebaním kožou,
 5. sliznicami.
- b) Toxicke látky pôsobia na organizmus človeka rôznymi spôsobmi:
1. na centrálny nervový systém - ovplyvňovanie dýchania, činnosti srdca, narkotické účinky, ochrnutie, strata niektorých zmyslov, atď.,
 2. na krv a krvotvorné orgány - väzba na kyslík v krvi, vplyv na funkciu krvotvorných orgánov,
 3. na tráviaci systém - zvracanie, bolesti a hnačky,
 4. na sliznice a tkaniva - poškodenie, silné bolesti (pozri nebezpečenstvo poleptania).
- c) Príznaky intoxikácie sa môžu prejaviť
1. zmenou farby pokožky,
 2. bolesťami brucha, hlavy,
 3. nevoľnosťou, zvracaním, hnačkami,
 4. dráždivým kašľom, dusením, ťažkým dýchaním,
 5. kŕčmi, trasom,
 6. delíriom,
 7. príznaky šoku,
 8. stratou vedomia,
 9. poškodením tkanív a slizníc,
 10. svetloplachosťou,
 11. striedavými pocity tepla a chladu.
- d) Príznaky intoxikácie sa nemusia prejaviť bezprostredne po kontaminácii toxickou látkou, ale po určitej dobe, tzv. Dobe latencie. Príznaky a účinky toxickej látky sú spojené s množstvom toxickej látky, ktoré kontaminoval organizmus, dobou pôsobenia a odolnosťou každého človeka.

Ochrana

- a) Z hľadiska taktiky zložiek IZS pri zásahu spočíva ochrana životov a zdravia pred nebezpečenstvom intoxikácie najmä v týchto zásadách
1. dodržiavanie taktiky zásahu s nebezpečnými látkami,
 2. voľba ochranných prostriedkov zodpovedajúcich druhu toxickej látky a spôsobu ich pôsobenie na ľudský organizmus,

3. dodržiavanie zásad pre zamedzenie kontaminácie, dôsledné vykonávanie dekontaminácie a osobnej hygieny,
4. obmedzenie počtu zasahujúcich osôb,
5. obmedzenie doby zásahu v toxickom prostredí na nevyhnutné minimum,
6. lekárske vyšetrenie po zásahu ak sú príznaky alebo podozrenie na intoxikáciu,
7. evidencia možnej kontaminácie osôb pri technických zásahoch a požiaroch dominantnými nebezpečnými látkami pre prípad latentných účinkov a chorôb
8. spolupráca s odborníkmi, využívanie informácií z databáz, dokumentácie zdolávania požiarov a informácií právnických a fyzických osôb podnikateľov.

b) Ochranné prostriedky a ďalšie zariadenia

1. ochranné masky a špeciálne filtre,
2. izolačné dýchacie prístroje,
3. ochranné protichemické obleky,
4. detekcia plynov a pár (monitoring),
5. prostriedky na hygienickú očistu a dekontamináciu.

Ďalšie informácie:

http://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=187:ochrana-pred-chemickym-a-biologickym-ohrozenim&catid=54:rozne&Itemid=65